

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Elyben negyedévre . . . 3 korona.
 Egészévre 12 „
 Vidéken: negyedévre . . . 5 „
 Egészévre 20 „

László József
 laptulajdonos.

Harsányi Sándor
 felelős szerkesztő.

Egyes szám ára 4 filler.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Csapó-utca 9 sz. — Telefon : 275
 Kéziratok nem adódnak vissza.

A nagy ülészak.

Budapest, június 21.

(K. sz.) A képviselőház alig omlott szét nyári pihenőre s a politikusok tekintete már a jövő őszi ülészakra irányul. És méltán. Hosszu idő óta nem volt szessziója a magyar országgyűlésnek a melyre olyan sok, ennek olyan nagy horderejű és olyan nehéz feladatok várokoztak volna, mint a minők a jelenlegi országgyűlésre ősszel várokoznak. Alig van a kormányzatnak ágazata, a melyben jelentős reformok ne készülnének. A polgári perrendtartás már ott van hónapok óta a Ház asztalán. Az állami tisztviselők fizetésrendezéséről szóló javaslat benyújtását csak néhány nappal ezelőtt helyezte kilátásba a pénzügyminiszter. A jogi oktatás reformja, a telepítés nagy problémájának megoldása is kopogtatni fognak a törvényhozás napján, melynek mintaanyagát még ki fogja egészíteni az új viczinális törvényjavaslata, százmilliósi állami beruházásokról betérjesztendő, szintén más előzetesen bejelentett javaslat és a cukorprémiumok meg-

szüntetésével kapcsolatos kormánypropozíció.

Mindezek a törvényjavaslatok a magyar állam belső továbbépítésének fáradságos munkájának jelentős részei.

Egymagukban is örökidőre emlékeztetessé tennék az országgyűlést, a melyhez törvénybeiktatásuk fűződik. E mellett azonban az ősz elején összeülő képviselőházra még nehezebb feladat is vár. Előtte lesz a kiegyezés egész komplexsuma és még azonfölül az autonom tarifa tervezete, a melyek sürgős elintézését a külföldi kereskedelmi szerződések megújítása parancsolja. Az erők teljes megfeszítésére, a munkaidő teljes kihasználására lesz szüksége a törvényhozásnak, hogy mind e feladatának megfeleljen.

Széll Kálmán miniszterelnök, mint a parlament vezetője már most aggodó gonddal foglalkozik az országgyűlési munka torlódásának megakadályozásán. És mi sem természetesebb, minthogy szeme legelső sorban is a magyar képviselőháznak természetellenes hosszúságú budgetvitáján akad meg, a mely a képv-

selőház téli, legbecsesebb munkaidejét szívja fel s ugyszólván lehetlenné tesz minden intenzív munkát. Az ország érdekében van tehát, hogy az állami költségvetés diszkussziója szűkebb mederbe tereltesék. Ebben az esztendőben pedig egyenesen követelő szükség a budget-vita megkuritása.

Minden út és mód, a mely ezt a célt szolgálja, alkalmazandó. Egyetlen nagy princípiumra kell csak örködni: hogy a szólásszabadság elve ne korlátoztassék. Széll Kálmán miniszterelnök a parlamenti munkarendiek az egész közvélemény által óhajtott reformjában a legklasszikusabb, az angol példa után indul. Tettének alapgondolata az, hogy bizonyos, változás alá nem eső budget-tételeket a diszbuszsióból kivon, azokból egyszer s mindenkorra, avagy hosszú időre ugynevezett konsolidált tételeket csinál, a melyek évről-évre megvitatás alá nem kerülhetnek.

A költségvetési tételek egész sorozata kínálkozik erre a kiválasztásra. Avagy miért disputáljuk évente a nem változó államadósságot, miért

A „Szabadság“ tárczája.

A mennyországban.

— Álom. —

Irta: Sas Ede.

Szük és szomorú szobáskában vagyunk. Szük, szomorú és homályos szobáskában. A falak mellett ócska és rozoga butorok, melyekre egy sugár sem esik az asztalon pisllákoló lámpa fényéből, mely igen kevés helyett bir elhódítani a rideg sötétségtől. Az árnyék mintha rá akarna borulni az egész szobára — arra az ágyra is, mely az egyik szobában áll. Mintha az inség fekvőhelye lenne, a beteg, a haldokló inségé. Mintha egy el-sárgult, elfonnyadt levelek ravatalán feküdnék az Ősz, egy hever ott a gyűrött, sárga vánkosokon egy sápadtarezu, vörös szakállu férfi. Vértelen, ránczos kezei a kopott takarón nyugszanak. Látszik, hogy immáron kihullott azokból az ezer csorbát szenvedett fegyver, melyett az élet harcában forogott. Szemeit engedelmes megadással hunyja le a névtelen mártírt, a kenyérkeresett névtelen mártírja, aminő ezer meg ezer dől ki a sorból mindennap, minden órában anélkül, hogy emlékeze-

tüket följegyezné más, mint a ki nevüket az olesó fejfára rójja. A haldokló nyomorúság ágya körül az eleven nyomorúság sirdogál. Felesége és gyermekei és a rokonsága. Mind csupa kopott és esenevész alak. Fénylő, fekete talárjával és derűs pozsgás arczával csak a tisztelendő ur válik ki közülök, a ki épen a haldokló felé nyújtja a feszületet. A keresztre feszített istenember csillogó ezüst alakja talán még diadalmasabban veri vissza az éj fenyegető kísérteteit, mint a bágyadt lámpafény. A pap feloldozza bűneitől a haldoklót, Mert voltak bűnei is: noha nem sok ideje volt vétkezni szegény fejének. Délelőtt és délután az iskolában tanított. Esténként másoló munkát végzett, hogy pótolja a sovány keresetet, a miből nem tellett az apró falánk szájaes-kák betevő falatjaira: az apró futkározó lábacs-kák cipőcskére. — Azt a luxust a kenyérkeresett robotjában nem engedhette meg magának, hogy még bűnei is legyenek.

— In paradiso deducant te angeli. Az ur oltalmába veszi lelkedet s örvendezni fogsz az igazakkal — vigasztalá őt a lelkész.

De a haldokló szeme nem csillant föl az örök üdvösség ígéreteré, szempilláira nehéz könnyesepek szivárodtak és

révedező, megtörő tekintete zokogó szertetteire esett:

— Feleségem! Gyermekeim — szakadt föl melléből a sóhaj oly mélyen, mintha a sir fenekéből jönne, oly erővel, mintha a koporsó födelét is föl tudná szakítani.

Feje hátraesuklott. Melle hörögni kezdett. Szive mindig halkabban dobogott. A körülállók lélekzetfojtott esendben figyeltek reá. A rettenetes esendet egyszerre éles, szivtépő sikoltás metszette át. Felesége borult a haldoklóra:

— Tamás! Ne hagyj itt!

I.

Egyszerre hirtelen, varázsolatosan búbajos fényesség áradt el körülötte.

Sugárfürdő üdítette föl fáradt, kimerült tagjait. Arany-zuhatag ömlött kuszsa, ősz, vihártépte fürteire. A napok és csillagok oceánja terült el a lábainál. A szük és homályos szoba nyirkos falai helyett az örök fény csarnokának szédítő, határtalan boltozatait látta. A rideg inséges lakás dohos, fülledt levegője helyett a végtelen liliummezők illata suhant a szívébe. És az asszonyok és gyerekek sirása helyett valami zsongó a tavasz, az ifjuság dalánál édesebb zene hizelegte körül.

Roskadozó lépteit kétfelől két ha-

vitázunk egyik-másik miniszteriumnak stabilis személyi létszáma felett? A Ház és a kabinet elnöke, valamennyi párt vezére közös egyetértéssel fogják megvalósítani ezt az ideált, a mely az ülésezési idő meghosszabbításával kapcsolatban bizonyára nagy mértékben fogja emelni a képviselőház munkarendjét.

Az új Ház pedig már szeptember elején ismét összeül. Addig a képviselő urak kipihenhetik a lefolyt ülészek fáradalmait s készülhetnek, tanulhatnak az őszi nagy munkára. A magyar kormánynak és főként ehnökének azonban nem lesz pihe-nője. Tovább foly a kiegyezési harc az osztrák kormánnyal, a melynek a nyári szünet alatt kell eldőlnie. Nehéz tárgyalásokra kell készülnie az országnak, ezt jelezte a magyar miniszterelnök tegnapelőtt a képviselőházban, amikor kijelentette, hogy a tárgyalások befejezésére a közelebbi hetekben alig van kilátás.

A Hortobágyról.

Történelmi szemle.

Közzli: Zoltai Lajos.

Debreczen, június 21.

A hortobágyi pusztai jövedelmezőbbé tévése tehát ismét erősen foglalkoztatja a közvéleményt. Tíz év előtt, mikor városunk legkiválóbb férfiai szólaltak meg a *Debreczeni Ellenőr* hasábjain: mimódon örökítse meg Debreczen a honalapítás ezredik évfordulóját s csaknem valamennyien egyértelműleg az ősi kollegiumnak

egyetemmel fejlesztésében látták a Debreczenhez legméltóbb emléket: Szabó József most már nyugalomban lévő főszámvevő az általános lelkesedés közepette a Hortobágyból tizezer hold föld kiszakítását indítványozta, hogy a város két milliós alapítványt tehessen az egyetem javára. A közgyűlés küldöttségre bízta ez indítvány tanulmányozását. Am e bizottság sorsa is az lett, ami sok másé. Soha nem adott életjelt magáról.

Most megint 10—12 ezer holddal akarják kevesbiteni a hortobágyi legelőt. Csakhogy egészen más most a jelszó, mely alatt megindult az új küzdelem. Így lehet csak segíteni az asz-kórban szenvedő házi pénztáron! Nesze neked debreczeni egyetem! A forrás vizét, a mely hivatva lett volna megtermékenyíteni ily fenséges eszmét, így vezet el a led el az éhes pénzügyi nyomorúság.

Szóval és tollal már foly a harc keményen. Két párt mérkőzik. Egyik oldalon a költői lelkületűek, a kik a pusztai romantikája miatt aggódnak; a született ellenzékiek, akik semmit sem szavaznak meg, amit mások akarnak; a gazdaközönység, amelynek conservatívizmussal nehezen fér össze ilyen nagy, szinte felforgató újítás; a tervtől egyik jövedelmező foglalkozását félti, sőt tagadja azt is, hogy ez a föld a városé, mint erkölcsi testületé volna.

Másik oldalon, akik a várost vallják a Hortobágy tulajdonosul s akiknek szemében oktalan gazdálkodás, ha 40,000 hold föld a birtokosának egy fillér tiszta jövedelmet nem hajt — ha csak azt a 30,000 koronát nem tekintjük e föld hasznául, amelyet a legeltető gazdák adók, ármentesítési és kezelési költségek megtérítésén felül iskolai célokra fizetnek.

Nem vállalkozom arra, hogy bármelyik fél mellett állást foglaljak. Csupán alkalommal élek, hogy a *Debreczen* jun. 17-iki (115.) számában „A Hortobágy értékesítéséhez” ezimmel megjelent vezető

ezikre történelmi szempontból válszoljak.

I. Azt írja ugyanis az igen tisztelt, előttem ismeretlen ezikkiró, hogy ma is élő öreg gazdaktól és régi írásokból tudja: hajdan sokkalta több és jobb állat legelt és sokkalta több haszonnal üzetett a Hortobágyon a marhatenyésztés, mint manapság — a Tisza szabályozása óta.

Elhiszem magam is, hogy iszap-hordó hullámoktól öntözött mezőkön kövérebb a legelő s zöld pázsitos réten jobban meghízna a marhák. Elhiszem azt is, sőt tudom, hogy hajdan nagyobb volt az állattenyésztés haszna, — aminek megvoltak a maga kedvező okai. De már azt, hogy hajdan nagyobb volt az állattenyésztés haszna, — a minnek megvoltak a maga kedvező okai. De már azt, hogy több és népesebb nyáj, gulya, csorda, ménes legelt odakinn a Hortobágyon, — megezáfolják a levéltárunkban levő egykoru hivatalos feljegyzések.

Már *Biró Gáspár* tizezer szarvasmarhája is legendaszerűen hangzik. Oláh Miklós érsek hagyta emlékezetben, hogy ismert egy *Biró Gáspár* nevű debreczeni polgárt, akinek anyja volt a jószága, hogy tizezer darab szarvasmarhát bármely időben felmutathatott. Erdemes történetírónk *Szűcs István* azután *Biró Gáspárra* hivatkozva jellemzi a debreczeni állattenyésztés régi híres virágzását. Holott *Gáspár* ur nem volt debreczeni polgár; *Nádudvaron* lakott, kétségtelenül, mint földesur, a mohácsi vész idejében. Egyszer *Szapolya János* király ott szállott meg nála. A nádudvari templomot is ez a gazdag boárium építteté.

Egyébiránt a mai hortobágyi pusztából akkor csak *Máta* földje tartozott Debreczenhez. Ohat és Zám helységeket pedig a hatalmas *Bajoni* család bírta 1571. körül.

Valamint a népszámlálások, ugy a jóságolvasások is szokatlanok valának

talmas szárnyu angyal támogatta. És parányi, szőke fürtös angyalkák szivárvány szőnyeget terítették ösvényére.

— Hol vagyok? — kérdezte a szokatlan vakító ragyogástól káprázó szemét dörzsölve.

— A menyországban, mondta mosolyogva az egyik angyal és a szava olyan volt, mint a dal, amelyet álmában hall az ember, amikor tavaszi hajnalon szendereg és ablakán beárad a rózsaszínű és fehér virágba borult fák illata.

Leült egy rózsás felhőpamlagra és hihetetlenül nézett szét. A földön sohse hitte a menyország meséjét és most se fért a fejébe, hogy átlépett az Üdv-birodalmának kapuján.

— És mit fogok ott csinálni? — kérdezte meglehetősen naivul, sőt együgyűen. Látszik, hogy a földön nem ért rá sokat tanulmányozni a szent oktatásokat, hogy mit is ósínálnak az üdvözültek odafön az égben?

Az angyal ismét mosolygott:

— Elvezd a paradicsom örömeit, amit kiválasztottainak készített az Ur. Lábadat, melyeket véresre sebzett a rög, megmosod a liliummezők harmatában. Homlokodat, melyet verítékekkel lepelt el a gond, megtörölgeted az örök tavasz rózsá leveleivel. Kezeid, melyek megtörttek a nehéz robotban, aranyhárfa pöngögetnek és ajkadról, melyen csak keserű panasz fakadt, ujjongó, boldog zsolozsma zendül dicséretére az Urnak...

Es ahogy az angyal beszélt: ime már közelgett a menyország sugárkón

tösü, glóriásfejű serege és hozták neki a tündöklő aranyhárfa, hogy álljon be ő is az örök vidámság repeső karába.

De az új vendég nyugtalankodó sajgó szívvvel fordult az arkangyal felé:

— És szeretteim, a kket odalenn hagytam a földön?

Ha Istennek tetsző életet élnek: egykoron ők is fölkerülnek ide s együtt fognak örvendezni veled az Urban.

Az öreg ember végigsimította homlokát, melyről a redőket még nem bírta eltüntetni a határtalan tavaszmezők szelölője.

— De addig? Addig én örvendezzek, amíg ők odalenn szenvednek, nyomorognak és sirnak.

Es szívébe éles fájdalom nyíllalott és keményen, lázadva nézett az angyal szemébe.

— Azt hiszitek élvezhetném én az örök üdvösség gyönyöreit azzal a gondlattal, hogy szeretteim az inség, a kinok tengerében vergődnek és fuldokolnak oda alatt? Akikkel együtt küzdöttem, együtt nélkülöztem, együtt szenvedtem, most elhagyjam őket hűtlenül és nélkülök örvendezzek és vigadjak? Boldogan és szabadon repüljek egyik esillagról a másikra, mikor tudom, hogy ők a nyomorúság lánczát viselik a porban! Nem, nem. Nem szerettem volna őket soha, ha ezt meg tudnám tenni!

Es megpillantotta az üdvözültek se-regében földi ismerőseit és néven megszólította őket egyenkint:

— Te Márton! Tudod-e mi lett a szegény beteges anyádból, a ki kenyérkereső nélkül maradt? Ott ül most koldulva az uteza sarkán! Márta asszony! Tudod-e mi lett a kis gyermekeidből, a kik apátlan, anyátlan árvaságra jutottak? Csavargók, nyomorultak, az egyik a szemétdombok közt lézeng, a másik már börtönbe is került és ti itt örvendeztek és pengetitek az aranyhárfa.

A boldogok sugaras arcára nehéz boru szállott e szavakra. Es ugy néztek, mintha pillantásukkal valami sürű, gomolygó ködön akarnának áttörni. Az anya szívében ébredt föl először az emlékek és kétségbeesett kiáltásban tört ki: — Gyermekeim!

Az arkangyal haragtól lángoló arc-szal támadt az aggastyánra.

— Hallgas, szerencsétlen és ne zavard fel a menyország boldog nyugalmát! A föld a nyomorúság! Az ég az öröm. A kik ide kerülnek: nem szabad többé a siralom völgyét látniok. Sőt nem is szabad rá emlékezniök. A te szemédeidet és homlokodat is megkenem a csodás balzsammal és a föld szenvedéseire nem fogsz emlékezni többé.

Es gyöngéd ujjait aranyesésébe mártotta és közelített az új vendég felé.

De az aggastyán megriadva hátrált előre és két kezét tiltakozva emelte fel.

— Nem, nem! kiáltotta. — Nem akarok róluk megfeledkezni soha! Fele-ségemről, gyermekeimről. Akikkel mind-örökre összeforrottam. A vérreimből való

hajdan nálunk. Csak a XVIII. század derekától fogva maradtak fenn kimutatások a debreczeni lábas jószágok számáról. De korábbi időkből számtalan feljegyzés, adat tanuskodik eleink állattenyésztésének és marhakereskedésének virágzó állapotja mellett. Széles nevű civis 1670 körül 1500 db. juhot hagyott örököseire. A XVII. század végén, mikor a város határa körülbelül megfelelt a mai kiterjedésének, egyes debreczeni polgárok, olykor maga a város, egész pusztákat béreltek legelőül a környéken: pl. pocsaji, konyári, derecskei földeket. Ilyen *külföldi* puszták kibérlése a XVIII. század első felében is előfordul, pedig Debreczen határa ép ez időben volt a legnagyobb, nagyobb a mainál. Ekkor árendálta a város az egri káptalantól Szent-Margitát, Nagy Ivánt. Mostani pusztáin kívül pedig még zálogban tartotta Bodóházát, Sz.-Györgyöt, Zelemért, Radványt Kutya Bagost, később Adonyt, Buzitát.

Altalában azt mondhatjuk, csakugyan gondos és előrelátó őseinkről, a régi városi tanácsról, hogy a szomszédságban megszorult nemes családok rész-birtokait, pusztáit mindenkor szivesebben vette zálogba, mint csak rendszeren rövid időre érvényes haszonbérbe. A zálog summát pedig szokása volt egészen jó folyó pénzben, inkább aranyban, mint ezüstben fizetni le, kikötve, hogy a visszaváltás, ha majd évtizedek múltán arra kerül a sor, hasonló jó pénzben történjék. Persze az örökösök, a kik többnyire hasonló módon megváltak szorultva, így nehezebben tudták kiváltani az ősi jószágot. Auctioval megint a város kezében maradt az. Egyes acquiritorok voltak a mi derék elődeink!

E roppant terület háromnegyed része esupán legelő volt, Oháton, Zámán, Mátán alig 2-3 kis dülő földet szántottak évente, a mit szomszéd falubeliek közt osztott ki a tanács. Az erdőségek tisztárait kaszálónak és legelőnek használták. A többi puszták bizonyos részeit is 7-7 évi szántás-vetés után egy ideig pihentették, legelőnek fordították. Így olvas-

vérrel, a husomból való húsról. A lelkemből lelkedzett lelkekről. Ti itt el akarjátok venni a szivemet! A szenvedő, szerető emberi szivemet!

Nem adom a szivemet, nem adom a szeretetemet, amely hozzájuk lánczol; nem adom még az örök üdvösségért sem!

És nem kell nélkülök egy perczig sem a menyország, ha tudom hogy ők odalenn zokognak!

És az angyalok és az üdvözöltek megrendülve bámultak rá. És a menyországon reszketés futott végig. A hatalmas boltívek megrezegtek. És az aggasztán megtántorodott és hanyat-homlok zuhant alá, alá . . .

III.

És ismét a szük és szomorú és homályos szobácskában volt. Felesége ágyáborult és esókolgatta hidegedő kezét. És még egyszer föl bírta emelni kezét és megsimogatta az ő hűséges asszonya őszülő haját és még egy pillantást tudott vetni gyermekeire.

És azután ráborult az örök nyugalom, az örök megsemmisülés, mert nem kellett neki az a hirdetett menyország, ha az tele van hűtlen megfélekedéssel, szivtelen önző örömmel . . .

hatjuk ezt egy 1714. évi leírásban. Még 1875-ben is 60.000 holdat tett a külső és belső közlegelő.

Csodálatos, hogy ily roppant területen mily kevés jószág legelt. Sikerült hamarjában százötven évre visszamenőleg több évről összegyűjtenem egyedül a hortobágyi állatlétszámra vonatkozó hivatalos, tehát megbízható adatokat, ime itt következnek:

Év	Ménesbéli	Gulyabéli marha	Juh	Sertés
1756	1302	8477	10469	1063
1775	447	8045	10015	1885
1778	—	12050	—	—
1789	374	6417	7960	5153*
1813	—	15153	—	—
1817	—	—	17420	—
1839	1512	11348	—	—
1855	2106	16310	15102	6316
1865	Összesen 17095 %, számos jószág			
1870	3114	13516	30536	16366**)
1875	3463	12760	27020	3208
1880	3321	14490	27971	9610
1885	2458	12118	26798	6565
1890	4020	14509	23200	4026
1895	4311	13940	24540	7015
1900	4270	12871	23507	3160

A 18000 holdnyi bellegelő föld felosztása előtt, 1876-ig ezen a belsőlegelőn tartotta jószágát egy részét a debreczeni gazda. 1816-ban 2347 db. szarvasmarha legelt a Pallagon. 1855-ben a belső legelőn 200 örlösménesbéli lovat, 4597 tehent, 11746 juhot, 1371 sertést, — 1875-ben pedig 2342 sertést irtak össze.

A fentebb közölt adatok épen az ellenkezőjét bizonyítják annak, mintha a Tisza szabályozása előtt több jószágot táplált volna a Hortobágy. Látjuk, hogy nagyobb legelőn is kevesebb állatot tartottak. A nyájak száma sem volt több. Egy 1802. évi jelentés Zámán és Mátán 4-4, Oháton 2 gulyást, 1 külső ökör-esordást, 2 csikóst, Mátán 2, Zámán 1 kondást, 6 nyáj juhászt, továbbá örlös ménes pásztort, és 3 pallagi ökör esordást említ.

Az időjárás szeszélyes változásai a Tisza szabályozása nélkül is gyakran korlátozták a legeltetést; gyakran keresztül vágták a gazda számításait. Esőtelen száraz nyáron hajdan is hamar elsült a mező; ilyenkor már júliusban elnépteledtek a marhajárások (1836-ban). Ha pedig az áradás roppant víztömeget hozott a Hortobágyra: csakugy megszőkösdött a legelhető föld s legelőhiányról panaszkodott a pásztor ember. (1846-ban), Mikor pedig rekkenő forráság követte

*) E négy évbéli számokba az adó alá nem eső özlövendék jószágok nincsenek fölvéve.

**) Belső és külső legelőn összeirt állatok tá s* nmsa.

a zöld áradást: a fenekekben és a laposokban megbűzhődött a víz s különféle ragályos betegségek, járványok tizedelték meg a gulyákat. (1839-ben). Altalában az állategészségügyi rendszabályok hiányossága, kezdetleges volta nagy mértékben elősegítette a járványok terjedését. Egyszer két gulyában paczalvész és lépfene miatt 200 db. marha hullott el s egyetlen gulyában a beteg marhák száma több volt 800-nál (1852).

Hogy az állattenyésztés hajdan jövedelmezőbb volt, — ezt meg engedem. Am ez a nagyobb jövedelmezőség is viszonylagos eredmény a régi és mostani állapotokhoz képest. Régen a szarvasmarha volt a gazda legkönnyebben és legjobban értékesíthető árucikke. A gabona termelés másodrendű szerepet játszott az ország kiviteli kereskedelmében. A legeltetés pedig nem csak a mai, hanem az akkori viszonyokhoz hasonlítva is kevés költséget igényelt. Ambár a debreczeni marhakupeczek 1714-ben is amiatt panaszkodtak az ország színe előtt, hogy nincs hasznuk a marhakereskedésből. Mert egy pár ökör, amelyet 55 frton vásároltak, mire Pozsonyba hajtják, pásztor bérrel, téli takarmánnyal, nyári legelőbérrel, átkelési vámokkal, szálláspénzekkel, harminczaddal s a vételár időközi kamatával együtt 69 forint, 42 dénárt emészt fel.*) A Hortobágyon a múlt század elejéig nem szedtek legelőbért. De viszont az állami és hadi adók és subsidiumok repartíciójánál minden felnőtt jószág, járó és gulya-ménesbéli, darab szám szerint adóztatás alapjául szolgált. A hortobágyi legelőberek szedését a XIX. század első felében hozták be az állami adók, ármentesítési és kezelési költségek fedezésére. 1855-ben 21000 1865-ben 34000, 1875-ben 48000, 1900-ban már 73000 frt. kivetés terhelte a Hortobágyra hajtott állatokat,

Odakint a jószágok száma a közölt adatok szerint 1880-ban érte el a legmagasabb fokot. Azóta a juhtenyésztés a gyapjúárak hanyatlása, — a sertésenyésztés a sertésvész miatt tetemesen esökkenő irányt követ. Némi hanyatlást mutat a marhatenyésztés is. Ellenben lótenyésztésünk örvendetesen gyarapodni látszik. Hozzáértők e haladást bár nemcsak a mennyiségben, de a minőségben is észlelhetnék! A kép különben, amelyet a hortobágyi állattenyésztésről rajzoltunk, csak akkor volna hü, ha a tenyésztés összes költségeit s az értékesítés eredményét, a piaczi árakat is feltüntetnők.

II. Utóljára hagytam a D-n cikkirójának ama tervét: a kihasítandó 10—15 ezer hold szántóföldön 2—3 község alapítassék 100—100 telepessel. Nemzeti és közgazdasági szempontból egyformán végtelenül fontos, üdvös eszme! De épen ezért és még másért a döntő tényezőkre egyelőre leveszik a napirendről. Mert a most szem előtt lebegő ezelt: a házi pénztár bajainak orvoslását ez a terv nem hogy elősegítené. Új és nagy terhet rakna a házipénztárra.

Minek vesztegessek sok szót reá, hogy új községek telepítése a hajdani Ohat, Zám, Mátá falvak helyén: csakis az állam és Debreczen összetett áldozatkészségével volna kivihető. Hathatós anyagi segítség és nagy kedvezmények nélkül eleve megölnék az új telepés falvak életképességét, jövőjét

A kincstár már 1811 körül gondolt Ohat és Haláp betelepítésére. Debreczen

*) Pásztorpénz és ruha 1 forint 27 dénár téltakarmány 3 forint, árendált földön legelőbér: 40, krajczár pásztor élelmezése 94 dénár, s6 60 dr.

akkor erélyesen ellenezte azt a tervet. József Nádor pártfogásával megis hiúsította. Nem vitatom: magasabb közérdekből helyesen vagy helytelenül cselekedett-e Debreczen? De az bizonyos, hogy előbb utóbb eljő az idő, mikor maga Debreczen fogja leghathatósabbán támogatni a körülötte fekvő puszták benépesítését.

A multban — amint ezt közelebb egyik tanulmányomban ki fogom mutatni — Debreczen szivta fel a török és tatár hadak által feldúlt szomszédos falvak menekelő lakosságának igen jelentékeny részét.

A jövőben Debreczenre vár az a hazafias feladat, hogy népessége fölösleges elemeivel feltámassza, új életre keltse azokat az egykor virágzó falvakat.

A város zárószámadása a jog- és pénzügyi-bizottságban.

A felügyelő-bizottság kritikája.

Debreczen, június 21.

Debreczen város jog- és pénzügyi-bizottsága tegnap, szombaton délután tartott ülésén Vecsey Imre tb. főjegyző, tanácsnok bemutatta a felügyelő-bizottságnak a város zárószámadásairól készített jelentését, a mely magában foglalja a városi gazdálkodás szakszerű bírálatát.

Mielőtt a felügyelő-bizottság jelentésére áttérnénk, a jog- és pénzügyi-bizottság üléséről volna néhány figyelemre méltó megjegyzésünk.

A jog- és pénzügy-bizottság ugyanis, a mely a városi bizottságok egyik legfontosabbika, tudunkkal huszonnégy tagból áll. Megszoktuk ugyan a különböző bizottsági tag urak nagy részétől, hogy tagságukat, csak amolyan *parádés kitüntetésnek* tartják és igen sokan — tisztelet a kivételnek — egyáltalán nem törődnek tisztségükkel. Még ha idejük meg is engedi, legkisebb gondjuk is nagyobb annál, mintsem a bizottsági ülésekre elfáradjanak. Elég nekik a köz megtisztelő bizalma — gondolják — mire való egyszer-másszor honorálni is a köz által előlegezett bizalmat? Sajnosan tapasztalja ezt a botránnyos állapotot minden városi bizottság és számos esetben megsínyli a közérdek.

A jog- és pénzügyi-bizottság tegnapi ülésén is 8, mondd *nyolcz* bizottsági tagot láttunk a hosszú zöld asztal mellett, holott — mint fönnebb említettük — huszonnégy tagból áll a bizottság. És előfordul igen sok esetben, hogy igen fontos közérdekű dolgokban öt-hat embernek kell véleményét mondani, míg a közbizalom 24 embert tisztelt meg e végből. Sőt arra is volt már eset, hogy egy-némely bizottsági-üléseket — ha még oly sürgős és fontos ügyekről volt szó — a tagok csekély száma miatt el kellett halasztani. A bizottsági-tag urak tehát kissé komolyabban vehetnék tisztségüket, mert elvégre a közbizalom igen szép és elsőrangú kitüntetés, de viszont, aki élvezi, valamennyire csak honorálnia is kellene azt.

Másrészt pedig a t. városi tanács is némi részben hibázató ebben a dologban. Figyelemmel kellene lennie a tanács-

nak, hogy egyes bizottságok tagjai magánemberek, a kik magánügyekkel vannak elfoglalva, ezért sohasem volna szabad a közgyűlés elé szánt anyagot, csak pár nappal a közgyűlés előtt a bizottságok elé terjeszteni. Így megtörténik, hogy egyes fontosabb bizottságokat a közgyűlést megelőző hetében háromszor, négyszer is összehívják, mint éppen e héten a jog- és pénzügyi-bizottsággal is megtörtént, hogy háromszor kellett összehívni. Igyekeztek a tanács úgy feldolgozni az anyagot, hogy vagy egyszerre terjeszthesse az illető szakbizottságok elé, vagy pedig arányosan felosztva, nagyobb időközökben egybe hívja a bizottságokat. Ez esetben nem hisszük, hogy nem-e nagyobb számban jönnének össze a különböző bizottságok tagjai tanácskozni. Egyszóval: tegye ezután kötelességévé a tanács, hogy a közgyűlések elé terjesztendő tárgyakat, ne mindég a közgyűlést megelőző héten készítse elő. A bizottsági tag urakat pedig tisztelettel kérjük, vegyék komolyabban a közbizalom reájuk ruházta tisztségét és — a közérdek szempontjából — engedjenek valamennyit a — kényelemből.

Ennyi megjegyezni valónk volt erről a közérdekű dologról és hisszük, hogy szerény felszólalásunk az illetékes körökben visszhangra és kellő méltánylásra fog találni.

A mi a város zárószámadásairól a felügyelő-bizottság jelentését illeti, első sorban, konstatálnunk kell, hogy az igazán szakszerű és a városi gazdálkodást minden oldalról megvilágító jelentés leplezetlenül reá mutat a tapasztalt hiányokra: viszont ott, a hol helyén való, nem fukarkodik az elismerésben és szívesen reá mutat az itt-ott tapasztalható javulásokra.

A jog- és pénzügyi-bizottság tüzetes tárgyalás alá vette a jelentést s minden helyesítés nélkül elfogadta. A jelentés a mely Márton Imre távollétében szerkesztett meg, a esütörtöki közgyűlés elé kerül. Márton Imre bizottsági tagságát ugyanis a miniszter még nem erősítette meg s így be sem hívták a jelentés elkészítéséhez.

Rózsa Sándor keresztanyja a rendőrségen.

A koldusasszony regénye.

Saját tudósítónktól.

Debreczen, június 21.

A bűnügyi osztály fogházának érdekes multu, mesébe illő új lakója van tegnap óta. Csavargáson, kolduláson fogták s az 54. számú rendőr bekísérte a hatóságához, hol a kihallgatásnál Knoll Annának mondta magát, — eltagadva a valót, az igazságot, félve attól hogy bajba keveri az őszintesége.

Igy irtuk meg mi is a maga szürke, köznapi mivoltában a rendőrségi hirt, melyet szenzációs adatokkal bővít ki most az ál Knoll Anna háziasszonya és barátinője Szabó Gáborné, aki tegnap este beállított szerkesztőségünkbe és félve, szinte suttogva beszélte el azt a titokza-

tos regényt, melynek a koldusasszony Knoll Anna, igazi néven *Péntek Imréné a kősnője* s melyet röviden kivonatolva, legérdekesebb részleteiben a következőkben ismertetünk:

(Knoll Anna igazi neve.)

A titokzatos matrona több mint harmincz éve élőködik Debreczen környékén. Senkisémet tudta, honnan vetődött ide, senkisémet sejtette miből tengődik és valósággal misztikus meséket szőtt róla a szomszédosság fantáziája. Egyedül Szabó Gábornét érdemesítette bizalmára és vele közölte azt a nehéz titkot, mely a szívet nyomta.

Péntek Imre dunántuli jómódu gazdaember felesége volt valaha. Boldog szép időket éltek együtt, miglen bekövetkezett a szabadságharc s a fegyvert fogott férj ott veszett a csatamezőn, életét áldozva az igaz ügyért. Az özvegyen maradt asszonynak oka volt bujdosni. Nemesak azért, mert a férje harcza mert szállani a császár szoldosai ellen, de mert egy nagyobb bűn is nyomta a lelkét.

(Rózsa Sándor keresztanyja.)

Erről a másik bűnéről különösen sokat szeretett beszélni a tőpörödött öreg asszony:

— Sándor miatt is felkötöttek volna, ha rám akadnak. No de kijátszottam a némettel.

A kiről úgy Sándorként beszélt, az a nagy Alföld s a Bakony leghírhedtebb zsványja Rózsa Sándor volt. Ő tartotta keresztvíz alá és szörnyen nagyra volt vele, hogy a keresztflából milyen híres ember lett. Az osztrák pandur halálra üldözte Rózsa Sándor hozzátartozóit igaz, hogy nem azért mert a magyar urakat fosztogatta. Volt rá az osztráknak nagyobb oka is, mert a haramia fegyvert fogott a haza védelmére és önmaga szerezte csapatjával nem egyszer tört borsot a császári hadak orra alá.

Péntek Imrénének menekülni kellett, mert „jegyes” személy volt és mint Rózsa Sándor keresztvüzre tartója aligha menekül az akasztófától — ha zsandárkézre kerül.

(A bujdosó.)

Menekült. Férj ruhába bujva kijátszotta az ellenséges őrszemek figyelmét, majd fölveve a német hangzást „Knoll” nevet egy pestmegyei városkában telepedett meg. Itt élte át a Bach korszak gyötrelmeit, kofalkodással keresve a mindennapi kenyeret,

Sok sváb lévén a községben nem jól érezte magát a magyarlelkű asszony s a hatvanas években újra vándorbotot véve, ide vetődött a hajduságba. Előbb Szoboszlón, majd Nánáson éldegélt s alig négy esztendeje került Debreczenbe.

A Knoll nevet megtartotta továbbra is. — Már nekem így kell meghalnom álaraz alatt, mert Sándort ma se akarják elfelejteni. Már pedig, ha megtudnák, hogy keresztanyja vagyok, pedig büszkén mondom, hogy az vagyok — alighanem elhuznák a nótám még máma is.

Ez a rögeszme nem hagyta el egy pillanatra sem. Az utolsó időkben már teljesen képtelenné vált a kenyérekérésre és koldulva, könyöradományt gyűjtögetve — tengődött. Így ütközött össze a törvény szakaszaival, melynek megértéséért most a rendőrség előtt kell számolnia Knoll Annának, Péntek Imre uram egykori hitvesének, néhai Rózsa Sándor haramiavezér tisztos keresztelvényének.

Ezeket mondta nekünk Szabóné a fogoly koldusasszony viharos multjából, noha sok tekintetben magunk is valószínűtlennek tartjuk a regényes históriát.

A kiskereskedők szövetkezése.

Az előkészítő értekezet.

Saját tudósítónktól.

Debreczen, június 21.

A kiskereskedőkre az utóbbi időben különösen rá jár a rud. A debreczeniek talán legjobban érzik azt, a mit erősen bizonyít, hogy rövid időközönként gyűlőseznek és valamiféle módot keresnek arra nézve, hogy ellensúlyozzák a sérelmeket, a melyek — szerintük — özön számra érik őket.

Mi is hirt adtunk a pénzügyigazgató ama tervéről, hogy a szatósok és pálinkamérők számát csökkenteni szándékozik. A pálinkamérőkre nézve nem volna kellemes a dolog. — már t. i. azokra, a kikre, — de mindenestre hasznos dolog volna, ha némileg apasztani lehetne a pálinkafogyasztást. Hogy ezt mily módon lehetne elérni, az még nem bizonyos, de lehetséges, hogy erkölcsi szempontból ez is előmozdítaná a humánus ügyet. Ezenkívül a rendőrfőkapitány is tervezett valamit a pálinka mérők ellen. Azt akarta ugyanis a főkapitány, hogy a szatósüzletek és pálinkamérések közt lévő ajtó mindenütt befalazzassék. mert azt úgy rendeli a törvény a korlátlan kimérésekkel szemben. A mint azonban később kitűnt, ez a tétel nem áll fenn, tehát a befalaztatástól könnyű szerrel megmenekültek az érdekelték.

A kiskereskedők, szatósok és pálinkamérők mindezek után végre belátták, hogy valamit tenniük kell, mert unos untalan előfordul valami, ami egyenesen a megélhetésüket támadja és mindenképen sérelmes rájuk nézve. — Több kiskereskedő elhatározta tehát hogy értekezletet hívnak egybe a melyen egy alakítandó társulat szervezésének módjait fogják megbeszélni mert közös erővel, egy összetartó kapcsolattal többre mennek talán, mintha egyenként külön-külön keresik az igazukat.

A Dréher söresarnok helyiségében tegnap értekezletre gyűltek egybe mintegy harminczan a kiskereskedők közül. A gyűlés egyedüli tárgya egy létesítendő *Kiskereskedő Társulat* eszméje volt. Ebből kifolyólag elhatározták, hogy aláírási íveket bocsátanak ki, amelyen csatlakozásra szólítják fel az összes debreczeni kiskereskedőket, szatósokat és pálinkamérőket. Ha megfelelő számú kereskedő írja alá az íveket, újra gyűlésre jönnek össze és kisebb bizottságot küldenek ki az alapszabály tervezet elkészítésére.

UJDONSÁGOK.

A t. közönséghez.

Debreczen, június 21.

A júliusi évnegyed előtt ismét bizalommal emeljük fel szavunkat a tisztelt közönséghez. A „**Szabadság**” rövid fennállása óta bebizonyította, hogy Debreczen legértelmesebb napilapja, melynek értesülései a legmegbízhatóbbak. A „**Szabadság**” vezércikkei, táczái és egyéb közleményei irodalmi színvonalon állanak és a szerkesztőség kiváló gondot fordít arra, hogy a „**Szabadság**”-ban nap-nap után **változatos tartalmu, élénk lapot adjon az olvasóközönség kezébe.**

A „**Szabadság**” programja: **a pártatlan igazság. Zászlónkra a jog, törvény és igazság szavai vannak fölírva és a közérdek szolgálatában, minden esetben csakis a részrehajlatlanság, a pártatlan igazság vezetitollunkat.**

Jelszavunk: *Mindent a közönségért.*

A „**Szabadság**” ezután is minden nap a *kora reggeli órákban* fog megjelenni, változatos, élénk tartalommal, bő távirati rovatokkal. Megbízható értesülései, úgy a helyi, mint a nagyvilági eseményekről, **teljesen fölőlegessé teszik más, akár helyi, akár fővárosi napilap megrendelését.**

A reánk következő évnegyed előtt, midőn a „**Szabadság**”-ra új előfizetést nyitunk, tisztelettel kérjük a nagyközönség szives támogatását; azon t. előfizetőinket pedig, kiknek előfizetése most lejár, kérjük az előfizetés megújításáról idejében gondoskodni, hogy a lap szétküldésében akadály fenn ne forogjon.

A „**Szabadság**” előfizetési ára: helyben, *házhoz hordva*, évnegyedenként **5 korona.**

A ki a „**Szabadság**”-ra e hónap bármely napjától, legalább egy negyed évre előfizet, július elsejéig lapunkat díjtalanul kapja.

A „**Szabadság**”

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Titkolódzó merkantilisták.

Sándor Pálék bujkálnak.

A mint eleve jeleztük is, a magyar merkantilisták feje Sándor Pál és egy-két társa tegnap este lerándultak Debreczenbe. Úgy tudjuk, hogy az *Országos Kereskedelmi Szervezet* érdekében jöttek, biztosan azonban nem állítjuk, mer ha tényleg ez és nem egyéb a cél, úgy alig értjük azt a titkolódzást, a mely az egész vonalon folyik.

Tegnap közös vacsora volt a vendég urak tiszteletére, ma pedig megbeszélések lesznek, állítólag *közérdekű*, de mégis

magántermészetű, tehát nem a nyilvánosság elé való jelleggel.

S ez az, a mit nem értünk. Nem értjük azért, mert ha valóban az országos kereskedelmi szervezet az igazi célja ennek a *titkos* lerándulásnak, akkor nem lehet magántermészetű a mai diskurzus. Az országos szövetség ügye minden magyar kereskedő ügye nem pedig egyeseké és ezek az egyesek, akik a gombamód tenyésző szövetkezeti üzletekkel szemben csak alig-alig tengődnek és éldegélnek — joggal érdeklődhetnek ama törekvés iránt melynek fenntartási költségei mégis az ő tagdíjaira vannak alapítva.

Ezzel a kötelezettséggel szemben pedig — mintha mégis indokolt lenne, ha nyílt kártyával játszanának a *pesti* nagyságák. Ha *Pavlovics Lyubomir* nem a mult héten árulta volna el a hazát s ha a honárulás valamivel zsirosabb üzlet lenne, hajlandók lennénk elhinni, hogy az agrár jóslat teljesedett be és *Sándor Pál* ur *debreczeni* elvbarátaival most köti meg a *Schlusst* netto cassa ellenében, frankirozva való liferálás kötelezettségével. Ez azonban valószínűtlen már azért is, mert *Debreczenben* a demokrata vezér *Vázsonyi Vilmos* letarolta előttük a teret és *Kinizsi Pállal* kapcsolatosan jutányos áron kínálta a hazát. Hogy nem tudta eladni: — a kereslet hiánya volt oka.

Igy állván a helyzet, valóban furcsának találjuk a Kereskedelmi Osarnok mai titkos ülését, a mely csak árthat annak az ügynek, melynek használni kell. Tessenek nyíltan cselekedni és szembe szállni az esetleg, talán kellemetlen kritikával, de ne politizáljunk malom alatt akkor, mikor tulajdonkép mások bőréről, a magyar kereskedők összességének érdekeiről van szó.

* **Helyszini szemle a Hortobágyon.** A Hortobágy értekesítése kérdésének megoldására kiküldött albizottság *Király Gyula* elnökletével tegnap érkezett vissza a *hortobágyi* helyszini szemléről. Részt vettek a kirándulásban a vezető tanácsnokon kívül *Varga Károly* jegyző, *Vinay Géza*, *Biró Géza*, *Szentessy János*, *Juhász Béla* és *Kertész János*. Az albizottság többi tagjai akadályozva lévén, nem vehettek részt a szemlén, melyet bevégezvén — értekezletre gyűltek össze a résztvevők. — A bizottság véleménye szerint a *Hortobágy* mai fenntartása mellett nem jövedelmezhet a házipénztárnak, csak úgy lenne hasznosítható, ha a *legelési díj* felemeltetnék — ez pedig *lehetetlenség*. A bizottság egyáltalában nem ajánlja a *Hortobágy* megbontását, de ha a város érdekei okvetetlen megkivánják, úgy szántás alá leginkább a *vasutmenti részt ajánlják az Óhatig*, megjegyezvén azonban, — hogy innen 10,000 holdnak bérleti czélokra való kiszakítása legfeljebb 50 ezer forintot jövedelmezhetne. Ma délelőtt 10 órakor terjeszti a helyszini szemlén résztvett kiküldöttség javaslatát a nagybizottság elé, mely *Simonffy Imre* kir. tanácsos, polgármester elnöklésével a városház nagytermében ülésezik.

* **A „Szabadság” a fürdőkben.** Miután a kedvezőtlen idő dacára belejövünk lassan-lassan a fürdőző

idénybe, figyelmeztetjük lapunk rendes olvasóit, hogy pontos czim beküldése esetén *minden utánfizetés nélkül* küldjük lapunkat fürdőhelyekre és a czim többszöri megváltoztatása esetén is pontosan küldjük a lapot. De a fürdőidény alatt külön előfizetést is elfogadunk a „Szabadság“-ra és a lap pontos megküldéséről gondoskodunk.

* **Eljegyzés.** A debreczeni előkelő leányvilág egyik nagyműveltségű, bájos tagjának eljegyzéséről adhatunk hírt. — Szunyoghi Szunyogh Sándor nyug. pénzügyigazgató és földbirtokos nagyműveltségű leányát: Lili kisasszonyt eljegyezte Kunze Gusztáv, Vilmos-huszárezredbeli főhadnagy, ezred kezelőtiszt. Az eljegyzéshez a debreczeni előkelő társaság őszinte szerencsekívánata fűződik.

* **Istentisztelet.** Ma, vasárnap a különböző felekezetek templomaiban a következők teljesítenek lelkészi szolgálatot. Az ev. ref. Nagytemplomban Mitrovics Gyula lelkész. Kistemplomban Kovács Zsigmond h. lelkész. Kossuth-utcai templomban K. Tóth Kálmán lelkész. Ispotálytemplomban Biró János s lelkész. Csapókerti imaházban Kovács János népisk. felügyelő.

A róm. kath. templomban délelőtt 6 ó. szt. mise tartja: Nyári Ignác. 7 ó. szt. mise tartja: Brösztel Lajos. 8 ó. szt. mise a gymn. növendékek részére. 9 ó. nagymise melyet dr. Wolafka Nándor v. püspök, prépost, kanonok, plébános czelebrál segédlettel utánna szent beszédet mond: Nyári Ignác. háromnegyed 11 ó. szt. mise a Svetits-zárda s az elemi iskolák részére tartja: Molnár K. Dezső h. igazgató. Fél 12 ó. szt. misét mond: Szabó István. Délután: fél 3 ó. Keresztény tanítást tart: dr. Wolafka Nándor v. ppk. prep. pléb. 3 ó. Lytánia utána Rózsafüzér.

* **Pályázat a számtiszti és házipénztári állásokra.** A városnál megüresedett számtiszti és házipénztári állásra harminczan adták be pályázatukat. A választást az e hó 26-án tartandó törvényhatósági-bizottsági közgyűlés fogja megejteni. A pályázók között legtöbb kilátása van a megválasztásra Szathmáry Zoltánnak, a mi jeles újságíró kollegánknak, aki minden képen érdemes arra, hogy elnyerje az egyik megüresedett számtiszti állást.

* **Kevés a szék.** A rendőrség bünygyi-osztályán kevés a szék. *Allva* mondják ki a tisztviselő urak, hogy mennyi kell „*ülni*“ egyik-másik közveszélyes alaknak és itélethozás közbe szinte megirigyelik azt a boldog halandót, a ki legalább „*ülhet*“, mindjárt muszájból is. Szóval székről kell gondoskodni a nagytekinetű városi szenátusnak, még pedig gyorsan, máskülönben megeshetik, hogy a rendőrfogalmazók magukat itélik és rögtön hozzá is látnak „*leülni*“. Avagy a rendőrségi fogalmazók állásával együtt jár az „*állás*“ is?!

* **A jog és pénzügyi bizottság ülése.** Vecsey Imre tb. főjegyző, tanácsnok elnökletével tegnap délután fél négykor ülésezett a városi törvényhatóság jog- és pénzügyi bizottsága. A *kőmives, ács és építőiparosok és segédek munkaviszonyait szabályozó javaslat* volt többek

között napirenden. A bizottság hosszabban vitatta a szabályzati tervezetet és apróbb módosításokkal annak elfogadását fogja javaslatba hozni a törvényhatóság esütörtöki közgyűlésének.

* **Felhívás a debreczeni kályhás iparosokhoz.** A debreczeni kereskedelmi és iparkamarához átirat érkezett a szolnoki kir. törvényszéktől, melyben a debreczeni kályhás iparosokat szólítják fel egy július 12-én megejtendő árlejtésre. A szolnoki kir. törvényszéken ugyanis 58 eserepkályhát akarnak felállítani és erre nézve tartanak árlejtést a nevezett napon a szolnoki törvényszéknél.

* **Halálozás.** Aron Manó, a debreczeni kereskedővilág tekintélyes tagja, ismert szesznagykereskedő, a városi törvényhatósági bizottság buzgó tagja, tegnap délután két óraker hirtelen elhalt. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

* **Uj ut a sporttérre.** A debreczeni torna- és kerékpár-egylet — mint már megirtuk — a nagyerdei rendőrtanyától (esőszháztól) a sporttérig vezető, mintegy 700 méter hosszú kerékpár utat készítette a saját költségén. Mint értesülünk az ut már teljesen elkészült és gyalogosoknak rendelkezésére bocsátja az egylet.

* **Humánus rendelet.** Az igazságügy-miniszter rendeletet bocsátott ki, mely szerint a kihágásokért és kisebb büntetekért elítélt gazdák és mezei munkások csakis a mezei munkálatok szünetelése idején kényszeríthetők büntetésük kitöltésére. A minisztert eme rendelet kibocsátásánál az a humánus elv vezérelte, hogy egyes családok a mezei munkálatok idejére ne fosztassanak meg kenyérekérésüktől.

* **Apró vandálok.** Csak a napokban adtuk hírt, lapunk első helyén kiskorú gazficzkók ama utonállásáról, mely védtelen urasszonyok ékszerait veszélyezteti s jme ujjabb bizonyosságot szolgáltatnak a gyermeknevelés hibáiról s a közérkölesők zülléséről. Jómódu szülők elvetemedett apróságairól van szó, kik legujabban abban találják gyönyörűségüket, hogy az est leple alatt *valóságos vandalizmussal fölbontják az utca kövezeit.* Hogy nyaktörést nem okozott eddigelő az illetén bitangság, az mindössze a véletlennek, de nem a rendőrségnek köszönhető, mert ez csak akkor vesztudomást az efféle botrányokról, ha a türelmét vesztett polgárság panaszkodik. Hol van a rendőrség olyankor, mikor a neveletlen utcagyerköcsök működnek?!

* **A csecsemő titka.** Tegnap számmunkban ezzel a czimvel emlékeztünk meg a kis Jánosí Etelka tragikumáról. Délután volt a rendőrorvosi boncsolás, mely azzal a meglepő eredménnyel végződött, hogy igazolta a *feljelentő anya gyanuját.* A rendőrség már át is tette az iratokat a kir. ügyészséghez, mely a dajkát Rácsai Gábornét fogja felelősségre vonni a *gondatlanságból okozott gyermekhalálért.*

* **A Csokonai-Kör új helyisége.** Debreczen jónévi irodalmi testülete új hivatalos helyiségét tegnap foglalta el a Tisza palotában. Szépen berendezett két szoba áll a kör rendelkezésére, kellemes otthont nyújtva az irodalmi társaság hivatalainak, mely a szokott irodai órákban készséggel áll a megkereső érdeklődők rendelkezésére.

* **Teljes tanácsülés a városházán** Hétfőn délelőtt Puky Gyula főispán elnöklete alatt teljes tanács ülés lesz a városházán. A teljes tanácsülés a közeli városi közgyűlés tárgysorozatát készíti elő.

* **Gyilkos mezőőr.** Felháborító eset tartja izgalomban Derecske község lakosait, hol — mint tudósítónk írja — egy szegény özvegy asszonynak gyilkos golyó oltotta ki az életét. — Özvegy Trenka Antalné, hogy öt apró gyermekének kenyeret szerezzen, napszámba járt mezei munkára. Tegnapelőtt estefelé kukoriczakupálásról tért hazafelé; utja a szőlők között vitt el, hol egy utszéli fán piros cseresznyét pillantott meg. A szegény asszonynak eszébe jutottak apró gyermekei, lehuzta a fa ágát és szedte róla a cseresznyét. A mezőőr észrevette az asszonyt és odasielt, de Trenkáné is észrevette a mezőőr közeledését és futásnak eredt. Babinek Ferenc mezőőr utána kiáltott az asszonynak, hogy álljon meg, de ez futott tovább, mire Babinek lekapt a válláról a fegyvert s utána lőtt az asszonynak, a kit nyakán talált a gyilkos golyó s azt keresztül furta. Az asszony még pár lépésnyire futott, de azután összerogyott s rövid vonaglás után meghalt. Babinek a csándórség elfogta; azzal védekezett, hogy csak rá akart ijeszteni a lövéssel az asszonyra, hogy megállásra kényszerítse. A szerencsétlenül járt asszony öt kis gyermekét kik közül a legidősebb 14 éves, az előjáróság vette oltalmába.

* **Titokzatos szédelgés.** A fővárosi államrendőrség napok óta messze elágazó szédelgés részleteit kutatja. A terheltek, a vizsgálat eddigi eredménye szerint, Budapest és Bécs legelőkelőbb osztályával érintkeztek, sőt maguk is előkelő uri emberek. A vizsgálatot Bérczi Béla rendőrkapitány vezeti s — értesülésünk szerint — személyesen utazik fel Bécsbe.

* **A műbor és az italmérési engedelmek.** A törvény intézkedése szerint azoktól, akiket mesterséges bor forgalomba hozatala miatt elítéltek, megvonták az italmérési engedelmet is. Ezzel szemben számos kereskedelmi kamarára azzal a kéréssel fordult a pénzügyminiszterhez, hogy ne vonja el az italmérési engedelmét azoktól, akiket mesterséges bor forgalomba hozatala, de nem előállítás miatt elítéltek. A pénzügyminiszter most válaszolt a kamaráknak erre a föliatára, hangsúlyozván, kérelmüket nem teljesítheti. A közvetítő kereskedők ugyanis a bornak bevásárlásánál szakértelmükkel és az aránylag csekély költséggel járó vegyi vizsgálat által könnyebben ellenőrizhetik, vajjon a bor hamisított, vagy hamisítatlan, mint a fogyasztók. Ennél fogva borhamisítás és hamis bor forgalomba hozatala miatt jogerősen elítélt italárusoktól és italmérőktől az italmérési engedelmet a jövőben is feltétlenül be fogja vonatni.

x **Donogán és Somossy üzletében tanulók felvétetnek.**

x **Örvendetes jelenség,** hogy reklámmal silány árut nem lehet a forgalomban állandóan megtartani, mert a közönség mai felvilágosodottsága mellett egyedül csak a jó áru érvényesülhet. Erre támaszkodva mint *tösgyökerez magyar gyáros* ajánlom a legujabb franczia módszer szerint készített kitűnő **Pármái ibolya szappant,** mely a frissen szedett ibolya

gyöngéd, kedves illatával bír s egy újabb módszer szerint hozzáadott bőrlinomités üdítő szerrel készítve, oly kiváló mosdószappan, hogy minden külföldit háttérbe szorít. Rendkívül szelíd hatásánál fogva a legérzékenyebb arcbőrűek is nagy sikerrel használják. 1 drb. 80 fill., 3 drb. 2 k. 20 f. Készítője: Szabó Béla gyógyszerész, pipere-szappangyáros Miskolczon. Főraktár: Debreczenben Kálnai Lipót úrnál. Ugyanott kitűnő gyermek szappanom és más mosdó szappanaim 20 fillértől felfelé kaphatók.

x Komlóssy Lajos esemege üzletében tanuló felvétetik.

x Gyógyszerész-gyakornokul felvétetik egy 6 gymnasiumot végzett fiatal ember a folyó iskolai év közelgő bezártakor. Ajánlatokat elfogad: dr. Róthschnek V. Emil gyógyszerész az „Arany egyszarvu”-hoz Debreczenben, Kossuth-utca.

x Egy kauczióképes székálló, mészárszékbe felvétetik, hogy hol, megmondja a kiadóhivatal.

x A Dréher-sörccsarnok nyári kertjében — rossz idő esetén is — minden vasárnap este hangversenyt tart a katonai zenekar.

TANÜGY.

Felvétel a helybeli róm. kath. tanítóképző intézetbe. Vettük és készséggel közöljük a következő sorokat:

Több oldalról hozzám intézték ama kérdést, vajjon a jövő tanévre a helybeli Svetits-intézetben a róm. kath. tanítóképző-intézetben újabb növendékeket felvesszünk-e vagy sem? Ezen, talán szélesebb körököt érdeklő kérdés tekintetében az illető t. ez. szülők megnyugtatóra hivatalosan kijelentem, hogy a róm. kath. tanítóképzőintézetnek, ugye első, mint többi tanfolyamaiba a kellő feltételek mellett igenis felvesszünk növendékeket valláskülönbség nélkül, mint eddig is tettük. Az első tanfolyamba felvétetnek oly leányok, kik 14-ik életévüket betöltötték és négy felsőbb leányiskolai osztályt legalább elégséges sikerrel elvégezt. A felvételnél elő kell mutatni a keresztlevelet, illetve születési bizonyítványt, az iskolai bizonyítványt és orvosi bizonyítványt arról, hogy ép testü egészséges és tanításra alkalmas szervezettel bír. Előjegyzéseket már most fogadunk el a Svetits-intézetben. A többi tanfolyamokba a felvétel csak az előző tanfolyam elvégzéséről szóló államérvényes bizonyítvány felmutatása mellett történhetik. A beiratások f. évi szept. hó 3—6 napjáig az intézetben történnek, hol a részletes feltételek is megtudhatók. Végre minden téves vagy rosszakaratu híresztelések eloszlatására kijelentem, hogy a helybeli Svetits-intézetben levő róm. kath. tanítóképző — mint minden ott levő iskola — nyilvános jellegű tanintézet, mely államérvényes bizonyítványokat kiállítani jogosítva van. Debreczen, 1902. jun. 20.

Dr. Wolaffka Nándor,
mint intézeti igazgató.

MULATSÁG.

A közigazgatási tanfolyam hallgatók juniálisa. A debreczeni közigazgatási tanfolyam hallgatói tegnap este tartották idei juniálisukat a nagyerdei Dobos pavillonban. A tanfolyam a napokban nyer befejezést és a jegyző jelöltek elszélednek az ország minden részében, de — mint a múlt évben is történt — egy igen szépen sikerült mulatsággal itt hagyják a nyomukat és ez sokáig emlékeztetéssé teszi az idej tanfolyam hallgatóit. A tegnap esti juniális amelynek Veszprémy Zoltán a tanfolyam igazgatója és Bartha Béla jogakadémiai tanár voltak a védnökei — egyike volt az eddigelő lefolyt legsikerültebb nyári mulatságoknak.

A hölgyek igen számosan jelentek meg, sokan a közeli környékről is és már fél kilencz óraker hangos és eleven volt a pavillon óriási tánczterme. Fél tízker megkezdődött a táncz és kiviradtig a legpompásabb hangulatban folyt. A megjelent hölgyek névsorát a következőkben adjuk:

Asszonyok: Toperczer Józsefné, Barna Mihályné, Legeza Jánosné (Ajak) Paksy Sándorné, Vancsok Györgyné, öz. Erdős Károlyné, Progner Adolfné, öz. Kovács Gáborné, Fekete Józsefné, Szandther Lászlóné, Buday Ernőné, Csillag Jánosné, Tóth Kálmánné, Kalászy Kálmánné, Krizsár Miklósné, Budaházy Miklósné, Fubik Istvánné, Szabó Józsefné, Dr. Szücs Bálintné, Belger Józsefné, Buday Gézáné, Molnár Albertné, Kádár Albertné, öz. Szücs Mórné, öz. Radeczky Józsefné, Leyeza Jánosné, öz. Kerenczy Jánosné, Tóth Lászlóné, Korl Gusztávné, Doeskál Józsefné, Mendovics Jánosné, Márton Bertalané, Schwartz Dávidné, Erdey Kálmánné, Kalászy Kálmánné, Dorágen Lajosné, Krizsán Mihályné, Pethes Kálmánné, Eötvös Gézáné, öz. Dóra Jánosné, öz. Krimmics Lajosné, Kovács Jánosné, Szandtner Jánosné, Fehér Józsefné, Barna Mihályné, Szathmáry Péterné, Veszprémy Zoltánné.

Lányok: Kermiczky Mártha, Nagy Berta, Doeskál Mariska, Mankovics Boriska, Márton Berta és Erzsike, Laky Róza, Kiss Erzsike, Kalászy Rózi, Juna Emma, Bundy Jolánka, Kovács Imuska, Krumics Margit, Erdős Mariska, Kovács Margit, Olasz Mariska, Szandtner Kornélia, Paksy Róza, Fekete Margit, Barna Erzsike, Szathmáry Irma, Veszprémy Jolánka, Oláh Ilonka, Margitay Ilonka, Tóth Jolán, Kubinyi Lujza, Halász Margit, Toperczer Elza, Markovics Róza, Petter Margit, Berger Margit, Szücs Magdi, Budaházy Etelka, Buday Böske és Margit, Molnár Gizella, Radeczky Emma, Leyeza Ibolyka, Tóth Jolánka.

IRODALOM.

Ébresztő. A mai korban, amikor a klexikálizmus tultengése erős válaszfalat von ember és ember között, nem érdektelen tudnunk, hogy van egy oly lap, mely református irányánál fogva a testvériesülés eszméjét képviseli. Ez a lap eddig Ébresztő ezimen Kőrösladányban jelent meg, de július elsejétől a haj-

danihires Telegdy czég utódja Eperjessy István fogja kiadni, tehát debreczeni néplap lesz. Az ügyesen szerkesztettlap, mely olesóságánál fogva is ritkítja párját, megérdemli a támogatást, hiszszük is, hogy Debreczenben, a kálvinista Rómában, nagyon el fog terjeeni.

A Pesti Hirlap a ránk következő új félévére új jeles tárczairók bemutatását helyezi kilátásba — új eredeti regényt ígér és Mikszáth Kálmántól nagyobb elbeszélést. A Pesti Hirlap naptára pedig — melyet a lap előfizetői teljesen díjtalanul kapnak, — 10—12 legelső hölgyirónk dolgozatát fogja bemutatni, a szerzők arczképével együtt. Rég elismert dolog, hogy a Pesti Hirlap napilapjaink közt a leggazdagabb tartalommal jelenik meg s vannak oly speciális rovatai, melyeket egy más lapban sem lel meg az olvasó. Minden nap egy eredeti és egy fordított tárczát közöl; legbővebb sport- és vegyes-rovata van s Szerkesztői üzenetei közkedvelt olvasmánya a közönségnek. Előfizetőit külön kedvezményekben is részesíti, melyeket azonban csak az biztosíthat magának, aki — habár csak havonként újítja meg az előfizetést — a lap állandó előfizetői közé tartozik. Azért ajánljuk a félévi forduló alkalmából olvasóközönségünk szives figyelmébe a Pesti Hirlapot, melynek előfizetési díja egy korona 2 korona 40 fillér, negyedévre 7 korona s a Divat Szalon ezimű leggazdagabb és legdiszesebb divatlappal együtt, melyet Szabóné Nofall Janka oly kitűnően szerkeszt, negyedévre 9 korona. Az előfizetési összegek a Pesti Hirlap kiadóhivatalához (Budapest, U., Váci-körut 78) ezimzendők.)

SPORT.

Kerékpárosok versenye.

A „Polgári Kerékpáros-Egylet” ünnepe.

A debreczeni „Polgári Kerékpáros Egylet” ma délután három óraker tartja házi versenyét a Miklós-utca végén a Varga-kertben levő saját pályáján. Az érdekesnek ígérkező verseny bírái:

Kaftka Ignác vezérőrnagy, dr. Benedek János, Lasz gallner Kálmán, Mildner Raymond őrnagy.

Czélbírák: Lovag Dobieczyky Sándor, Berger Jenő, Orosz Sándor, Moharos I.

Pályabírák: Dr. Bayer Ferencz, dr. Berger Andor, Burger Izsó, Balla Jenő főhadn., ifj. Csóka Sámuel, Des Combes Henrik, Engeszer József, Gebauer Károly, Horvay Róbert, dr. Kun Mihály, ifj. Schwartz Vilmos, dr. K. Tóth Mihály, Überschwinger Rudolf főhadn., Wolaffka Antal.

Indítók: Vetőssy Béla, Zelinger Ede.

Időmérő: Dézsi Lajos, Komlóssy Miklós.

Körjelző: Flaschner György, Lukács Vilmos.

Körszámlláló: P. Nagy Jenő, Turai Farkas.

Orvos: Dr. Burger Péter. Dr. Czákó Zsigmond.

Pénztárnok: Woeselek Ignác.

Ellenőr: Békés Lajos.

Versenytitkár: Fridvalszky Rezső.

Versenyintézők: Dr. Fejér Ferencz.

Thieszen Arthur.

Rendezők: Groskó György, Medgyaszai S., Czeising L., Prelovsky A., Thaisz, A., Losonczy János, Molnár Jenő Blaskovics Mihály, Veres József, Cziczó L., Vascha Róbert, Géczi György, Ungár Jenő, Kovács Gábor, Vági Izsó, Wenger Lajos.

A verseny nyolcz pontból áll. 18.

versenyzővel és résztvesznek rajta a nagyváradi és nyiregyházi kerékpárosok legkiválóbbjai is. Az egyleti iagok délután fél háromkor indítanak a Dréherben levő egyleti helyisgből a versenytérre.

SZINHÁZ és MŰVÉSZET.

— (Miss Dimcon.) A városi tanács tegnapi ülése átengedte a kaliforniai táncpoétának jövő hó másodikára a színházat. Engedélyezte az áremelést is a földszinti ülőhelyekre, a páholyokra, melyek 50 százalékkal lesznek drágábbak a rendesnél. Jegyek a László fele könyvkereskedésben kaphatók, ugyanott látható a kirakatban a csodaszép, zseniális táncpoéta arcképe is. A nagyérdemű vendégszereplés iránt városszerte általános és érthető az érdeklődés.

TÁVIRATOK.

Szell és Apponyi nyaralása.

Budapest, június 21. (Saját tudósítónktól.) Szell Kálmán miniszterelnök ma, nyári tartózkodásra Rátótra, Apponyi Albert gróf pedig Eberhardra utazott. Ugy a miniszterelnök, mint Apponyi gróf a szünet alatt időnként Budapestre is eljönnek. Szell Kálmán ugy Budapestben, mint Rátóton állandóan intézni fogja a függőben levő államügyeket.

Érdekes áttérés.

Budapest, június 21. (Saját tudósítónktól.) Nagytekinélyű budapesti zsidócsalád tért át a római katolikus vallásra: Királdi Hercz Zsigmond udvari tanácsos, bányaigazgató és családja. A keresztszülők Lukács László pénzügyminiszter és neje voltak. Királdi Hercz az áttérés alkalmából több alapítványt tett katolikus célra.

Makkai haldoklik.

Marosvásárhely, június 21. (Saját tudósítónktól.) Makkay Zsigmond, az általánosan ismert harisnyás képviselő hetek óta súlyos betegen fekszik Ágostfalván. Ma délután állapota oly válságosra fordult, hogy orvosai lemondtak életéről. A halál minden órán bekövetkezhetik.

Pavlovics ártatlan (?)

Budapest, június 21. (Saját tudósítónktól.) A Male Novine című szerb lap budapesti szerkesztője ma Nagy-Beckerekről egy ismerősétől levelet kapott, melyben azt írják, hogy a kikindai állomáson éneklő fiukat nem Pavlovics képviselő, hanem egy Szevics Demeter nevű feldkircheni lakos verte meg, a ki nagyon hasonlít Pavlovicshoz. A levélíró szerint Nagybeckereken

azt sokan tudják s Pavlovics nyugodtan nézhet a bírói ítélet elé.

A szász király temetése.

Sibyllenort, június 21. Albert szász király holttestét Kopp bibornok ma délbén beszentelte. Délután indult a halottat vivő vonat Drezdába.

Letartóztatott földbirtokos.

Sopron, június 21. (Saját tudósítónktól.) A miskolci rendőrség megkeresésére az éjjel itt letartóztatták Horváth Győző földbirtokost, a ki tömérdek hamis váltó forgalombahozatala után megszökött lakóhelyéről. 600 korona készpénzt és töltött revolvért találtak nála.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A bagaméri gyilkosság. A debreceni kir. törvényszék mint esküdtbíróóság tegnap délután folytatta Vass Lajos bűnügyében a főtárgyalást. A mennyiben a bizonyítási eljárást már előzőleg befejezték, tegnap csupán a vád és védbeszédek továbbá az ítélet meghozatala volt hátra. Délután három órakor nagy hallgatóság jelenlétében mondta el Udvarhelyi dr. kir. alügyész a vádbeszédet. A jogi érvekben gazdag és beható beszédek nagy figyelemmel hallgatta a közönség. Majd Nagy Sándor dr. a vádlott védője mondta el védbeszédét, különösen hangsúlyozva hogy nem szándékos emberölés, hanem halált okozott súlyos testisértés büntette forog fenn. Az esküdtszék a kérdések feltétele után visszavonult és szótöbbséggel mondta ki, hogy halált okozott súlyos testi sértésben bűnös Vass Lajos. A törvényszék ennek alapján rövid tanácskozás után vádlottat egy évi 8 havi börtönre ítélte, melyből négy hónapot a vizsgálati fogságból betudott.

REGÉNYCSARNOK.

A SZERELEM HATALMA.

Regény.

Irta: Jablonczay Kálmán.

IV.

A szenvedély rabja.

(Folytatás)

— Tedd el a levelet Babill folytatá Tardos és aludjunk egy keveset, hogy holnap újult erővel indulhassunk a halál országa felé.

Nemsokára mind a ketten mély álmobba merültek.

Egyik Crea grófnő égető esőkjáról álmodott; a másik othonn volt képzeletében a szegény zsidó házazál, és esőközőnbd fűrésztötte a szerény zsidó leány, varró gépen mozgó apró munkás kezeit.

IV.

Másnap hajnalban utaztak távabb a járatlan hegy szakadékokon és az ős rengeteg sűrű borotjai között.

Mentek czéltalanul előre, még csak egy csillagot sem választottak melyet követhették volna Egyedüli törekvésük az volt, hogy olyan helyet találjanak — hol a halál okvetlen megjelenik.

Két ilyen össze álló barát — vakon mehet a bizonytalanság karjai közé.

Másfél hónapi utazás után egy leégett falu romjai közzé értek. Bizonyosan az örökösen ellenséges viszonyban élő bennszülöttek törtek e helyen egymásra.

Eppen ilyen képet mutatott ez a még most is füstölő rom halom, minden tiz lépésnyire egymástól egy hulla feküdt eléktelenítve. Sehol egy épen maradt ház, sehol egy árnyék, hol meglehetne egy pérczig huzódni a nap égető sugara elől.

Babill szemei vizslaként kerestek egy árnyékos helyet, de legjobb igyekezettel sem talált. Végre sok bandukolás után kiérték a romok közül, és egy közelben látszó erdő felé igyekeznek, hol valószínűség szerint friss víz is található lesz.

Alig értek az erdőt segélyező fákig, midőn a bokrok sűrűjéből pokoli orditással kirohant vagy ötven felfegyverkezett bennszülött kik, csuf ábrázatukról ítélve. Kafferek voltak és körül vették a két kimerült utast.

A Kafferek erősen felváltak fegyverkezve. Tardos némelyik kezében európai fegyvert is látott.

Tardos és Babill a hirtelen jött támadás alatt egymásra tekintettek, és mindenik ajkán megjelent az az önelégült mosoly mely a higgadt bátorszivtulajdonos szokott lenni.

— No, Babill barátom sugá, Tardos a négerhez hajolva, elérkezett a várva várt óra. Innen bajcsun visszük el a fogunkat.

— Legyen meg a te Isteneo akarat! felelte esendes hangon vissza Babill.

(Folyt. köv.)

KITÜNŐ

Ráczürmös és Asztali fehérbor

házi kezelésű, literes üvegekben — ugyszinte 40—50 hektoliter tavaji termés.

homoki bor eladó

Kovács Mihály

fűszerkereskedésében, gróf Dégenfeld-tér

Utazó Dubl és Por gallérok napernyők, blousok és kalapok

nagyon olcsón szerezhetők be

Rózsa Lajosnál

Kistemplom bazár.

Sámson községétől egynegyed óra járásra a Tamási pusztán

400 hold (1200 □ ölével) tagbirtok gazdasági épületekkel eladó.

Értekezhetni:

dr. Megyery Pál ügyvéddel. Debreczenben, Széchenyi-utca 35 sz. alatt.

Nemes rózsafák
a legmegbízhatóbb kitűnő fajokban kaphatók igen jutányos áron

Farkas és Harabula
műkertészek
rózsa és növény telepén

kertész telep Mike-Péresi ut mentén virág esernők fő piac nagy tőzsde mellett.

Nagy készlet
tavaszi kiültetésre minden féle dísz és viritő növényekből.

— Készít —

**Csokrokat,
Koszorukat,
Virág-kosarakat, és
mindenféle virág munkákat**
a legfinomabb izléssel legújabb divat szerint
rendkívül jutányos áron.

Élő vágott virágokból állandó nagy raktár. Vidéki rendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek. Kertek és virág ágyak készítése szolid árak mellett teljesítetik.

BERGER-féle GYÓGY-KÁTRÁNY-SZAPPAN

orvosi tekintélyek által ajánlva, Európa legtöbb államaiban fényes sikerrel alkalmazták

mindennemű bőrkütegek

ellen, nevezetesen időlt pikkely-sömör, koszos elődái kútegek, agyszintén orr-rezesség, óvar, fagydag, láb-izzadás, fej- és szakállkorpa ellen. A Berger-féle kátrányszappan tartalmazza a fa-kátrányt 40 %-ot és minden egyéb, a kereskedelemben előforduló kátrányszappanoktól lényegesen különbözik. Csak azok eikerültségéig határozottan Berger-féle kátrányszappannal megrendelése s az ismert védjegyre való hűlyemzetes keretik. Idült bőrbetegségeknél sikerrel alkalmaztatika kátrányszappan helyett a

Berger-féle gyógy-kátrány-kénszappan.
A gyengébb kátrányszappan
az arcbőr tisztátalanságai
előállítására, a gyermekeknek valamennyi lejtettségével ellen feltűnően hatékony, **moszó és fűrdőszappan mindennapi használatul szolgál** 6617

Berger-féle glicerín-kátrányszappan
35% glicerin tartalommal és finom illattal. Ára minden lejtet használat utasításával együtt 33 kr.

A többi Berger-féle szappanokból különösen kiemelendők **Bezoar-szappan** a bőr finomítására, **borax-szappan** pattanások ellen, **carbol-szappan** a bőr simítására himlőhelyeknél és mint fertőtlenítő szappan Berger-féle **tenyér fűrdő-szappan** és **tenyér-pépeszappan**, **Berger-féle gyermek-szappan** az újszülött kor részére (25 kr.)

Berger-féle Potrosulfol-szappan
rossz orr, kiütés, bőrvizkozosság és arcvörösség ellen (75 kr.), **szepiő szappan** igen hatékony,

Berger-féle kénés tejszappan
mitesszor és arctisztalanság ellen. Tannin-szappan labizadás és hajkihullás ellen.

Berger-féle fog-szappan köcsögben 1. sz. rendszer fogaknak, 2. sz. dohányosoknak. Ára 30 kr., a legjobb fogtisztító szer. A többi **Berger-féle szappanokat** illetőleg utalunk a rőpralokra. Csak **Berger-féle szappanokat** kell keresni, mert más számban hatástalan utánszok vannak. Mután Berger nével hamisítók is fordulnak elő, keretik a fentebbi védjegyre, valamint a gyára **G. Hell & Comp. Troppan** figyelemmel lenni. Erdemlesei kitértre a nemzetközi gyógyszerkiállításán Bécsben 1883. és arany érem a párizsi kiállításán 1900.

A női szépség
elérésére, tökéletesítésére és fenntartására legkitűnőbb és legbiztosabb a

FÖLDES-féle MARGIT-KRÉM

mely vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen arctisztító, zsírintes.

Törvényesen védve.

Ezen világhírű arckemés pár nap alatt eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrkéreg (Mitesser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arcot fehérre és üdév varázsolja!

Legkitűnőbb óvszer a nap és széi befolyása ellen.

Ára: kis tégely 1 kor, nagy tégely 2 kor. **Margit hölgypor** (3. féle színben) 1.20 k. **Margit-szappan** 70 fl. **Margit fogpáp** (Zahn-pasta) 1 k. **Margit-arcvíz** 1 kor.

A közönség megtévesztését célzó utánzatoktól óvakodjunk.

Postán utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

Földes Kelemen, gyógyszerész Arad.
Kapható minden gyógyszerárban, drogériában illátszer kereskedésben.

Főraktár Debreczenben:
Balázs Ö. Füleki L. Kovács N. B. Mihalovits, Muraközy, Rotschnek V. E., Szilcs F., Tóth B., gyógyszerárakban. Jóna és Jóna drogériájában.

Valódi tajték pipák és szipkák

legolesóbb árban kaphatók

Szent-Királyi Tivadar
műiparáruüzletében.

Hol a jó és olcsó! *Fazekas Kál-mánnál* Hatvan u. sz. (Koszurusház), hol mindennemű földfestékek valamint pillanat alatt száradó szobapadló és butor lakkok, firnisz, vékony és vastag asztalos enyv 38 kr. kilója és minden szakmába vágó cikkek olcsóbban mint bárhol a nagyérdemű közönség rendelkezésére állanak. 100 kiló portland 5, 100 kiló román 3 kor.

A mai nyomott anyagi viszonyok és folyton tartó járványok közepette nagy megnyugvás: családját egy fénykép csoportban birni. Ennek teljes eszközésére csupán a **Gondy és Egey cég** terjedelmes műterme a legalkalmasabb. Tekintve, hogy rajta egy személy alig 1 frtba esik, egyuttal a legolcsóbb életbiztosítás.

Fényképező

kamara legalkalmasabb ajándék. Kellemes szórakozás és hasznos időtöltés. Ingyen oktatás és utasítás. Tessék árlapot kérni **Komáromi József** fényképészeti szaküzletéből: Debreczen, Piaz-utca 12 sz

A legjobb arc-szépítő szer a **SERAIL-ARCZKENŐCS**,
mely az arcot tisztítja, fehériti és bársony puhává tieszi.

Minden ártalmas alkotrészt nélkül!

Serail-szappan. } Kitűnő toillet szappanok a } Serail-puder. Kiváló finom arczpor }
Epe-szappan. } o kenőcs használatához o } három színben, fehér, rózsá és créme }
Serail-crème. nappali használatra. } } 1 doboz ára 1 korona.

Serail-szájvíz. A legjobb szájvíz.

Főraktár: **Dr. Rothschnek V. Emil, Mihalovits Jenő, Tóth Béla, Füleky Pál, Muraközy László, Balázs Ödön** gyógyszerész uraknál, valamint **Jóna és Jóna** urak drogáriájában.

Kapható továbbá a készítőnél: **ROZSNYAI MATYÁS** gyógyszerárban, Aradon, szabadságtér, valamint minden más gyógyszerárban.

Q séplési célokra
a kazinczi szén felette alkalmas

Kazinczi Kőszénbánya R.-T.
BUDAPEST
V. ker., Nándor-utca 20. sz.

Vászon, kész fehérnemű,
Menyasszonyi kelengye. Sző-
nyeg, függöny, Butorszövetek

↔ nagy raktára ↔

Donogán és

Somossy

Kunz József és Társa
utódai cégnél — Kis-
templom-bazár.

Divatos

női mosó ruha szövetek:

BATISTOK, ZEPHIREK,
ÁTTÖRT KELMÉK . . .

SZINES

ANGOLVÁSZNAK
COSMANOSI

SZINTARTÓ INDISCH-
FOULARD, SAVANNAH,
CHINÉ CSIKOS ÉS

KOCZKAS VASZNAK

Métere 27 kr.
és 32 krajczár.

SZERB ÉS CSALÁNY-
VÁSZNAK

15 krajczártól
22 krajczárig.

TURISTA INGEK

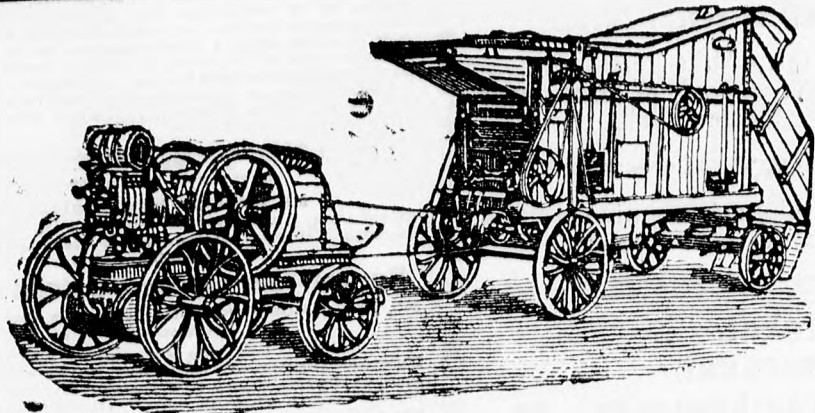
nagyválasztékban

SZABO LAJOS FIAI cégnél
Debreczen, Rózsatér.

„MAYER“ GÉPGYÁR

Vas- és Fémöntőde Részvény-Társaság
Szombathely.

Árjegyzék kívánatra ingyen
és bérmentve.

Árjegyzék kívánatra ingyen
bérmentve.

Gyártunk: Mindennemű mezőgazdasági és szőlőművelési gépeket. Kitűnő szerkezetű benzinmotorokat 2—30 lóerejéig, stabil alakban különféle ipari czélokra, valamint locomobil alakban gazdasági gépek stb. hajtására. — Teljes műmalom berendezési gépeket, valamint az olajgyártáshoz szükséges berendezéseket és gépeket. — Elvállalunk minden a gépszakmájt vágó alkalmi szükségletek szerkesztését és kivi elét.

Modern berendezésű vas- és fémöntődenk mindennemű vas- és fémöntés nyers és megmunkált állapotban szállít.

Raktár Budapesten, V. Lipót körut 15

Szivattyúk és Mérlegek

mindennemű házi és nyilvános czélokra, a mezőgazdasági, építkezés- és iparnál.
Csövek, tömlők, csapok stb. stb.

Szivattyú- és gépgyártási
betéti társaság

legújabb javított reneszerü tizedes, futó sulyu és hidmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári mezőgazdasági és ipari czélokra.

Embermérlegek, mérlegek, házi használatra, stb.

W. GARVENS, WIEN, | I. Schwarzenburgstrasse 6.
| I. Wallfischgasse 14.

Kapható technikai és gépüzletekben, kutkészlőknél stb.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

TÓTH GYULA

vaskereskedő DBRECZEN,

Piacz és Kossuth-utca sarkán.

Ajánlja dus raktárát: vas, számszám, épületvaslás, házi-, kerti- és konyha felszerelésekben.

Hatvan-u. 2. szám alatti raktáramban

nagy választék magyar és bud-
veiszi gyártmányú porcellan
kályhákban, valamint első minőségű vasbutorok, fürdőkádak, jég-
szekrények és fényezett fémárak.

Szolid kiszolgálás. — Jutányos árak.

Legelegánsabb

kivitelü
Férfi-,
Fiu- és
Gyermek-

Ruhák

kaphatók:

NEUMANN M.

es. és kir. udvari szállítónál

DEBRECZEN,

Főtér, főpostával szemben.

Felvilágosítás

vagyon, család, vagy magán személyről bárhol is lelkiismeretesen és bizalommal teljesít

A. WOLFFSKY, Berlin

N. 37. tudakozó intézete.

o o o o o Alapítva 1884-ben. o o o o o

Virágágyak

beültetéshez:

Szönyegnövények

jutányos árban

kaphatók

Collegiumi fűvészkertben

Katonai ügyekben

ha törvényes jogzimen alapulnak, pl. reklamáció mint családfentartó, öröklött mezőgazdaság birtokosai kivételes szabadságolások, kivételes nőülési engedélyék, önkéntesi, sorozási, utlevél, illetőségi és tiszti ügyekben a leglelküsemreteresebben jár el, jogtanácsosa utján szerzi be a hozzá való okmányokat.

Katonai ügyvivőség

Budapest, VIII., József-körút 22. szám.

Egyetlen nyilvános megbízható katonai iroda. Tessék a címre ügyelni s más című vállalatokkal össze nem téveszteni.

BORSZÉK.

BORSZÉK gyógyfürdőbe utazásra — évek óta kiismert legjobb és legkényelmesebben berendezett 4 ülésű „Landauer kocsis” fogatokat mérsékelt árban megrendelhetni elindulás előtt 3—4 nappal előre Miklós **Görög** fogatok tulajdonosnál Szász-Régenben.

Közlekedés: Julius 1-től kezdve, naponta 2 kocsis indul: Szász-Régenből reggeli 7 óras vonattal Rotosnyán megebedelve, Ó-Topliczán lóváltással este 7 órakor Borszékbe érkeznek.

Sürgönyezim: **GÖRÖG** Landauer Szász-Régen.

Elvem „csekély haszon, nagy forgalom.”

KÁVÉ

Fiuméből!

Fiuméből!

5 kg.

Santos Kávé

5 frt. 25 kr.

5 kg.

San Salvator

7 frt.

5 kg.

Cuba Kávé

6 frt. 90.

5 kg. Gyöngy Kávé 7 frt. 25 krajczár.

Elvámolva és bérmentve utánvét, vagy a pénz előleges beküldése mellett küld

„Hungária”

kávébehozatali és szétküldési vállalat.

tulajdonos:

Burger R. Fiume.

5 kg. nyugatindiai Ceylon legfinomabb 9 forint.

5 kg.

Cubaválogatott

8 frt.

5 kg.

Mocca Kávé

8 frt.

5 kg.

Portorico Kávé

8 frt.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Nyári ruhák, batistok, zefi-
rek, áttört kelmék, picket
mellények

TISZTÍTÁSÁT

kifogástalanul teljesíti

Hrabéczy Antal

ruhafestő és vegyszeti tisztító intézete

Debreczen

Széchenyi-utca 42.

Árva-Palhora

Európának legerősebb jód-lithium és vastartalmu sósvize amit a legújabb vegyelemzéssel bizonyíthatunk. Gyönyörű vidéken, mértföldekre terjedő fenyvesek közt fekszik. Kitünő eredménnyel használják ivó- és fürdő-kúra alakjában: görvélykór, angolkór, csusz, bőrbetegségek, syp-hilis, vérszegénység és mindentéle női baj ellen. Pormentes, ózondus és sóval telített levegőjénél fogva pedig az idegrendszer és lélegző szervek mindenfajta betegségei ellen.

Fürdőorvos Dr. Komlósi Béla Budapestről. A fürdőben kézi-gyógytár, posta, igen mérsékelt áru tiszta és száraz lakások és konyha.

Prospektust szívesen küld az igazgatóság.

Balfkényes iszapfürdő

lithimnos forrása.

Páratlan gyógyhatású

VESE-, HÓLYAGBAJOK-nál
ÉS KÖSZVÉNYNÉL. o o o

Kénes, nemkülönben
o ritka gyógyerejű o
MOÓRFÜRDŐI

a legjobb eredménnyel használtatnak csuzos bántalmaknál
o o o o és női bajoknál. o o o o

Villanyosfény- és villanyos vízfürdőiben,
továbbá hidegvizgyógyintézetében az

IDEGBAJOSOK ÉS
IDÜLT IZZADMÁNYOKBAN
szenvedők találnak
o o gyógyulást. o o

Teljes penzió (lakás, kénesfürdők használata és étkezés) napi 5 koronától feljebb. Munkás sanatoriumban (lakás, kénesfürdők használata és étkezés) napi 2 koronáért. Egy rekesz lithimnos savanyúvíz 25 és fél o o literes üveggel 5 korona. o o o

Püspök-fürdő

Nagyváradtól 7 kilométernyire. Vasut-, pósta-, távirda és telefon-állomás.

Kiváló gyógyhatású hévvezek (40 C°). Modern kényelemmel berendezett tükör- és kádfürdők, massage, villanyozás, vibráció, stb. gyógyeszközök.

Javalva: **Izomcsuz, idült izületi csuz, köszvény, idegcsák, neuralgiák, csonttörések és a női ivarszervek betegségei ellen.**

Üdülőknek kiváló hatású, középmagasságu klimatikus gyógyhely. Olcsó ellátás, kitünő konyha. Állandó tüzene. Gyakori mulatságok. Lawn-tennis. Villanyvilágítás. — Évad október 31-ig.

Fürdőorvos: Dr. Kovács Aladár.

Fürdőigazgatóság.

TRENCSEN-TEPLITZ

kénesfürdő Felső-Magyarországon.

↳ Kárpátok gyöngye. ↳

Tepla-Trencsén-Teplitz állomástól 20 percnyi távolságra. Magyarország legerősebb kénesfürdői 37—42 fok C. természetes melegforrásokkal.

Eredeti iszap

köszvény, csuz, bénulás, neuralgia, ischias
stb ellen.

Tükörfürdők, külön hölgyek és külön urak részére. Kényelmesen és díszesen berendezett medenczfürdők, hidegviz gyógyítás, magas hegyi forrásvízzel, massage gyógyítás electromossággal, gyógyító torna, savó- és terrainkúra. Az egészségre és az ember kényelmére való tekintetből minden követelményeknek megfelelő. Olcsó lakások, köztük Teplitz-szálló, Garn forrás-udvar, kastély a Sinaház és a Háromszív-ház, melyek különösen ajánlhatók. Jó és olcsó ellátás a „Teplitz” gyógy-szállodában, az „Ausztriában” az elefánt szállodában az orthodox-izraliták számára és más vendéglőben. Májustól—szeptemberig a teljes ellátás 6 koronáért. Ellátás nélkül 3 korona: fürdő (ruhával), szoba (fűtéssel). Naponta hangversenyek, színház és más egyéb mulatságok. Szélmentes hely. Pormentes levegő. Hetezernél több vendég. Tárcsai kocsi és kettősfogat minden vonatnál. A fürdő egész éven át nyitva. A tulajdonképeni fürdő-évad azonban május 1-től szeptember végéig tart. Képes prospektusokat ingyen küld szét a fürdőigazgatóság.

TÁTRAHÁZA

házilag kezelt klimatikus gyógyhely.

Hidegvizgyógyintézet.

Vadregényes és fenyvesek közepette, a Magas-Tátra alján fekszik és a Magas-Tátrának legenyhébb fürdőhelye. Kitünő vendéglő jutányos árak mellett. Étkezés á la carte vagy pensióban. Posta- és távirdaállomás. Vasuti állomás Késmárk. Bővebb fölvilágosítással szolgál

a fürdőigazgatóság.

TARCSA gyógyfürdő

Vas megyében.

Glaubersótartalmu szénsavdus vasforrások.

A legújabb módszerek szerint berendezett pezsgő és ásványvíz, valamint vasláp-fürdők. Kellemes, hűvös égélj, a kényelem minden igényeinek megfelelő olcsó lakások, villamosvilágítás, 2 jó vendéglő, gyógyszertár, naponta 2-szer zene, szép kirándulások. A női szerves bántalmat, sápkór, vérszegénység, továbbá a légzési és emésztési szervek bajai ellen kiváló orvosi tekintélyek ajánlják.

Évad május 26-tól szeptember 20-ig.

Az évad kezdetétől június 15-ig és aug. 15-től szeptember 20-ig tetemesen olcsóbb árak. Felvilágosítással szolgál és kívánatra prospektust küld a fürdőigazgatóság. Állandó fürdő orvos dr. Rhorer Aladár t. m. főorvos. Tarcasai Károly-forrás különösen mint óvszer járvány esetén ivóvízül ajánlható. Megrendelések Tarcsa fürdőigazgatósághoz és Budapesten Édeskuty L. cs. és kir. udvari szállítóhoz. (Vker., Erzsébet-tér 8. sz.) intézendők. Posta- és táviró állomás helyben. Vasuti állomás Felső-Eőr, a szombathelyi-pinkatői vonalon. Honnan a 30 percnyire 5-6 km. fekvő fürdőbe a közlekedést kényelmes bér- és társaskocsik (omnibuszok) tartják fenn. Egy négyülékes bérkocsi ára 4 kor. 50 fillér, társaskocsin egy hely 80 fillér. Jegyek válthatók a vasuti kalauznál Szombathely és Felső-Eőr között.

Szt. MARGITSZIGETI gyógyfürdő BUDAPESTEN

nyári és téli gyógyhely.

3° C. kénes hévforrás, thermai-, iszap-, villamosfény-, mesterséges szénsavas forrólug-, mindennemű gyógy- és edző- (Kneipp) fürdők. Svéd gyógyterem. Napfürdő. 150 hold árnyékos park. Csuz, köszvény, ischiss, izületi bántalmak, emésztőszervi bajok, szivbetegség, vesebántalmak, vérszegénység, ideggyengeség ellen. — Szt. Margitszigeti üditővíz, elsőrangú szénsavval telített ásványvíz, mint asztalvíz legjobban ajánlva.

Debreczen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.